

Kenneth Minogue i RÆSON: Napoleonister og Olympianere! Byron og Shelley! Mysterierne ved alliancen mellem Bush og Blair –og ved

Europa som en religion

”Hvis Storbritannien siger nej til den foreslåede forfatning ved en folkeafstemning vil dem, der ønsker et tættere forhold til Europa, bestemt fortsætte med at bringe os nærmere på enhver måde de kunne – fordi dette er noget i retning af en *religion*. Der er folk i Storbritannien, som føler at vores eneste frelse ligger i at blive europæere.”

Er Storbritannien ved at forlade Europa? Mens landet forbereder sig på en folkeafstemning om EU's forfatning – den første siden briterne i 1975 bekræftede deres indtræden i Fællesmarkedet – har vi talt med Professor Kenneth Minogue fra the London School of Economics. I en artikel har Professor Minogue, som er tidligere formand for den euroskeptiske tænketank “The Bruges Group”, fornylig kritiseret EU som et projekt udtænkt af internationalistiske ’Olympianere’ – og i stedet slået til lyd for en tilbagevenden til princippet om ’den nationale interesse’.

1. Den gamle længsel efter kontinentet
2. Den mystiske alliance mellem Bush og Blair
3. Irak: Hvordan Blair opnåede det modsatte af hvad han ville
4. Det tomme EU og nationernes soliditet
5. Verdens forkrøblede stats-system
6. Storbritannien på verdensscenen
7. Hvis olympianerne taber folkeafstemningen

af Clement Behrendt Kjersgaard, RÆSONs chefredaktør

1. Den gamle længsel efter kontinentet

I en artikel har du anført, at for nogle af landene i EU – Storbritannien, Frankrig, Spanien – var deres naturlige geografiske orienteringer nedtonet under Den Kolde Krig – og at de, nu, er på vej tilbage. Kunne du udbygge den pointe?

KENNETH MINOGUE: [KM] Under Den Kolde Krig var sikkerhed det overordnede problem – lige fra de tidlige år med den kommunistiske trussel: infiltration og undergravning og muligvis også *invasion*. Dette betød, at alle baserede deres udenrigspolitik og deres internationale indstilling på Amerika og Rusland. Selvfølgelig foregik der ting i Nordafrika; briterne havde Commonwealth og deres Afrikapolitik og koloniproblemer osv. – men ikke desto mindre VAR Den Kolde Krig den overordnede bekymring. Efter 1989 ophørte det mere eller mindre med at være sagen: vi er ikke længere bekymrede for den kommunistiske trussel og de regionale forbindelser for de europæiske stater er blevet vigtigere. Tyskerne blev mere interesserede i Østeuropa; Frankrig i den større skæbne for *francophonie* [den fransktalende

verden, red.] etc. – og briterne blev måske mere opmærksomme på noget, de tidligere ikke havde lagt så meget mærke til: nemlig deres globale forbindelser. Storbritannien har meget stærke handelsforbindelser over hele verden – specielt med Amerika – og det har selvfølgelig denne kulturelle nærhed til Amerika, Australien, Canada osv. Det blev mere udtalt end det før havde været.

Nogle mennesker ville i dette argument se en fortsættelse af kolonitidens projekt eller orientering – med Commonwealth og så videre. Er det muligt for en moderne stat at fortsætte en udenrigspolitik, den slap for 50 år siden?

KM: Nej da; det er ikke på nogen måde en kolonistisk eller imperialistisk udenrigspolitik. Det er en involvering i andre lande – fx den britiske involvering i Sierra Leone eller landets handels- og muligvis forsvarsmæssige forbindelser med et land som Australien. I den oprindelige entusiasme for det Europæiske Fællesskab - specielt under Edward Heath - blev hele Commonwealth-forbindelsen sat på vågeblus. Den blev mindre vigtig fordi Heath primært beskæftigede sig med Storbritanniens forbindelse til Europa. Europa er langt mere et projekt for Frankrig, Tyskland og Italien end det er et *britisk* projekt. Briterne har altid været ambivalente på grund af deres geografiske position. Jeg har en mistanke om at Danmark måske har det en smule som Storbritannien - fordi det består af øer og en halvø og ikke er så stramt geografisk-bundet til kontinentet som andre lande. Der er et element af den tvetydighed i alle lande, men særligt i Storbritannien - og specielt fordi vores juridiske traditioner er så forskellige fra dem på kontinentet, hvor romersk jura på den ene side og Napoleon-tiden på den anden gav det europæiske kontinent en oplevelse af det, der *dengang* var modernisering, som har mærket det lige siden. Briterne havde aldrig den erfaring.

Historisk set har britisk politik altid været ambivalente overfor kontinentet - lige fra Boudica [25-62], dronningen som kæmpede mod romerne. Der var den måde, hvorpå normannerne involverede os i en slags konflikt med Frankrig, der blev en del af den engelske nationale identitet som *forskellig* fra den franske. Og selvfølgelig - fordi Frankrig var så meget større end Storbritannien hvad angik befolkning, kultur, magt og alt det andet - fik vi en enorm masse ud af det. Siden har der været katolikker i Elizabethtiden, som ønskede at identificerede sig med Rom; i det 18. århundrede var der en stærk pro-fransk bevægelse i England og i forbindelse med Napoleon havde vi selvfølgelig Napoleonister, som følte at Storbritannien var et *ancien regime*, som behøvede at blive revolutioneret på den måde som Napoleon havde forandret Europa. I 1815 havde vi Samuel Whitbread - fra en berømt bryggerifamilie i Storbritannien - som begik selvmord i fortvivlelse fordi Napoleoneventyret var forbi. Og mange digtere - som Byron og Shelley - var meget *for kontinentet*. Dette er foregået hele vejen gennem engelsk historie, hele vejen op til pro-tyskere efter 1870; pro-nazister; pro-kommunister og så videre. En tro på at Storbritanniens skæbne ligger i at nedsænke [submerge] landets magt i den Europæiske Union. Dette foregår på baggrund af en lang tradition, som har delt den engelske og britiske historie over mange år.

2. Mysteriet ved alliancen mellem Bush og Blair

Blandt de tilbagevendende orienteringer, du taler om, formoder jeg at du vil være enig i at den langt mest vigtige er forbindelsen til Amerika. Hvad der forekommer pudsigt er selvfølgelig at vi ser Tony Blair - den mest venstreorienterede leder af landet i 25 år og en mand som, da han kom til magten, blev anset for at

være meget pro-europæisk - og i USA, præcis det modsatte: en præsident som man kan sige er den mest højreorienterede de har haft i 25-30 år ---

KM: Bestemt, ja.

Når alliancen mellem de to lande genstøbes, og "The Special Relationship" fornyes, siger det vel meget om den kulturelle beslægtethed eller nærhed mellem de to lande - særligt med to ledere, der politisk er så forskellige?

KM: Well, det er ganske sært, ikke? En ting man måske skal huske er at Tony Blair og Labour i 1980erne IKKE var særligt venligt stemte overfor den Europæiske Union - de var kritiske overfor den. Så Blair er en slags konvertit. Jeg tror han er konverteret sandsynligvis fordi EU's sociale lovgivning ser ud til at kunne opnå - gennem EU - hvad der ikke rigtigt kan opnås gennem det britiske parlament, eller, i hvert fald: ikke tidligere så ud til at blive opnået. Den kulturelle nærhed [affinity] overfor Amerika er selvsagt vigtig - men kulturel nærhed fører ikke nødvendigvis til en udenrigspolitisk alliance - det, tror jeg, er et emne for sig. På den anden side er der ganske tætte forbindelser, som har eksisteret længe, mellem Storbritannien og Amerika fordi deres efterretningstjenester samarbejder. Der er ganske meget militært samarbejde - og det er ganske vigtigt. Dertil kommer at Amerika er en allieret: vi står - eller tror vi står - for nogenlunde det samme sæt af liberal-demokratiske værdier. Alle disse ting er ganske vigtige. Men ingen af dem afholder alliancen mellem Blair og Bush fra at være noget mystisk. Mange mennesker i Storbritannien forstår den simpelthen ikke. Og i Labour er man ofte forundret over den og kan ikke lide den.

I din artikel diskuterer du forskellen på de udenrigspolitiske holdninger i eliten og blandt folket. Er der en forskel på den måde hvorpå Blairs regering og bureaukraterne i London i øjeblikket betragter den amerikanske alliance og Washington - og så hvordan den britiske befolkning ser på Amerika?

KM: Ja, jeg tror der er en vis forskel. Pointen med eliten er, at de ikke er særligt glade for den amerikanske alliance i øjeblikket. Fordi de er internationalister og *olympianere*, som jeg kalder dem i den artikel. Nu er Amerika i færd med at træde på alle disse helligdomme [pities], fordi landet ikke underskrev Kyoto; fordi det ikke underskrev den Internationale Straffedomstol og fordi det nu - sammen med Storbritannien - agerer imod (eller, uden den fuldest tænkelige autorisering fra) FN i det, en stor del af eliten beskriver som en illegal krig (en beskrivelse jeg mener er ganske forkert). Så det er dér, eliten står.

Hvad mener befolkningen? Well, det er altsammen en smule mystisk - jeg er ikke helt sikker på hvad befolkningen synes. De bevæger sig frem og tilbage. Der er opinionsundersøgelser, som indikerer at de er blevet mindre entusiastiske når det gælder krigen i Irak. De er allesammen reelt moderat--- well, jeg skulle til at sige 'pro-amerikanske', men det er jeg ikke sikker på. For der er virkelig en hel del anti-amerikanisme både i eliten og iblandt aktivister - de folk, der er ude at demonstrere.

Og anti-amerikanisme er noget særligt i Storbritannien, ikke? På grund af sproget og nærheden vil Mr. Bush's personlighed føles stærkere end på kontinentet, for hvem Amerika ligger lidt i skygge og lidt længere væk?

KM: Det formoder jeg. Jeg tror ikke Mr. Bush's personlighed bliver særligt godt modtaget i Storbritannien. Jeg reagerer ikke særligt positivt på ham, på trods af at jeg støttede invasionen af Irak, som jeg syntes der var gode grunde til. Så jeg tror ikke at den kulturelle nærhed er nogen særlig fordel for Bush selv - og jeg tror han bliver mere og mere upopulær.

Men det får én til at spekulere: Hvor tæt ville alliancen have været hvis det havde været Bill Clinton, som havde stået i denne her situation - en mand, der har meget mere tilfælles med Mr. Blair?

KM: Well, hvis Clinton kunne have handlet på samme måde som Bush, er jeg sikker på at alliancen ville have været endnu tættere. Og Clinton har jo selvfølgelig denne enorme charme, både personligt og mere generelt - han er en bemærkelsesværdigt populær person.

3. Irak: Hvordan Blair opnåede det modsatte af hvad han ønskede

Irak. Sidste år var der fornemmelsen af, at Tony Blair gik med under opfattelsen af, at han ønskede at bygge bro mellem USA under Bush-regeringen og FN - tilbyde en form for dække; indbygge eller nedfælde dette projekt i et international kontekst. Er det lykkedes ham at forbinde USA med verdenssamfundet?

KM: Nej, det er ikke lykkedes ham. Jeg tror på argumentet om at Blair oprindeligt bandt sig til Bush i håbet om at overtale ham til at vente på FN's godkendelse – en anden resolution. Hvis han havde opnået det ville der være blevet sat et meget stærkt fortilfælde – som ville have gjort det meget, meget mere vanskeligt for noget land at handle unilateralt – dvs. erklære krig på egen hånd.

Så du siger at han gik ind med strategien om at opnå præcis det modsatte resultat af det, mange mener han har fået. I stedet for at krig skulle være noget, USA kunne beslutte på egen hånd, havde Blair faktisk idéen om at dette var en lejlighed til at gøre enhver krig udenfor FN illegal eller ligefrem: umulig?

KM: Det er min fortolkning af det. Det er altid svært. Efter at have slået ind på den kurs opdagede Blair at han var låst fast i den. Til sidst kunne de ikke få den anden resolution - og besluttede de havde nok legitimitet til at gå ind. Og under alle omstændigheder var de militære grunde til at gå ind ganske stærke. Mit synspunkt er, at det var ekstremt fjollet af både Bush og Blair at forsøge at sælge denne her politik til deres befolkninger ved at tale om masseødelæggelsesvåben. Jeg kan ikke vurdere hvor sandsynlige efterretningsindberetningerne *virkelig* virkede før krigen, men det forekommer mig at der var ganske mange gode grunde til at invadere Irak og vælte Saddam Husseins regime. Blandt dem behovet for regional stabilitet i Mellemøsten; det faktum at Hussein så ud til at ønske at øge sine muligheder for atomvåben - den magt, der ville give ham midler til at intimidere alle staterne i det område og olie-kontrol. Der var en hel serie af aldeles fornuftige grunde for at invadere Irak - inklusiv det faktum at amerikanerne havde en hær i Kuwait, klar til at gøre arbejdet og de kunne ikke ligefrem trække den hær tilbage uden at give Hussein en sejr - og de kunne ikke lade den vente i al fremtid. Så der var efterhånden mange gode grunde til at overveje denne beslutning - og gå ind. At gøre det til et spørgsmål om masseødelæggelsesvåben viste sig i det lange løb at være en stor ydmygelse - og, mener jeg, en unødvendig ydmygelse.

Dette har at gøre med essensen af artiklen om 'den nationale interesse' og din klare holdning om at den skal forblive eller blive genindsat som---

KM: Et kriterium for at drive offentlig, international politik, ja.

Som EN legitim basis eller endog som DEN legitime basis for enhver udenrigspolitik?

KM: Well, det er delvis et konceptuelt spørgsmål. Hvis du forstår 'den national interesse' i bredeste forstand inkluderer den selvfølgelig respekt for moralen, for internationale aftaler man har tiltrådt; for at tage internationale organisationer *perfekt alvorligt*. Men den inkluderer også ganske mange andre ting. Så i den bredeste forstand kan du sige at 'den nationale interesse' er den fundamentale basis for at træffe *alle* beslutninger - men det er vigtigt at understrege at dette ikke betyder "den nationale interesse" i en meget snæver forstand.

Altså ikke som en ren refleksion af traditionel magtpolitik?

KM: Ja. Traditionel magtpolitik havde bestemt sine begrænsninger. Men der var et læserbrev i *The Times* i går, hvor en eller anden tilhænger af EU ['some believer in Europe'] protesterede mod spørgsmålet, 'Hvad får vi i Storbritannien ud af det europæiske fællesskab?' Han sagde, "Dette er et kriterium baseret på egoistisk national interesse. Vi skulle hellere spørge, med afdøde Præsident Kennedy, 'Spørg ikke hvad dit land kan gøre for dig, men hvad du kan gøre for dit land'". Med andre ord: briterne bør gøre hvad de mener at kunne for at hjælpe det Europæiske Fællesskab.

Men det Europæiske Fællesskab er jo selvfølgelig en meget suspect organisation [a very dodgy organisation] med meget korrupsion - og jeg mener det er fuldstændig legitimt og slet ikke egoistisk at spørge, 'Hvad får Storbritannien ud af det?'

4. Det tomme EU og nationernes soliditet

I dit argument ser der ud til at være to elementer i 'den nationale interesse'. Det ene er den kalkule, du refererer til nu - den mere utilitaristiske. Men dertil kommer spørgsmålet om den britiske identitet og den britiske rolle på verdensscenen, som du ikke er klar til at smide på historiens affaldsberg!

KM: Nej, nej, nej - slet ikke. Der er ingen tvivl om at der vil være *kulturelt-specifikke-aktører* på den internationale scene - og dét indbefatter en moralsk dimension. Den Europæiske Union er faktisk kulturelt set meget *uspecifik*. Hvis du spørger, 'Hvad er dens moralske karakter?' må du se efter i Bruxelles og i Kommissionen. Og hvilken moralsk og kulturel natur Kommissionen har *ved jeg ikke*. Fx vil de ikke erklære sig selv for *kristne*. De ønsker, tror jeg, at være multikulturelle. De er i meget høj grad internationalister, der tror på *rettigheder*. Med andre ord er den Europæiske Union den mærkeligste kombination af luksusmoralisme [*up-market moralism*] når det gælder menneskerettigheder, ikke-diskrimination og menneskeheds fremtid på den ene side - og en næsten *rotteagtig koncentration* på den umiddelbare egoistiske på den anden: med alt fra landbrugsstøtten til den måde den behandler bønder i

afrikanske og asiatiske lande, som holdes ude af toldmure. EU er så stort og kompliceret at denne ret vage, bureaukratiske organisation kan slippe afsted med at være – kort sagt: på den ene side egoistisk hvad angår de faktiske forhold, på den anden: Høj-moralistisk i sine erklæringer. Med andre ord er det en ganske indholdsløs [vacuous] organisation, mens Storbritannien er en ret meget mere specifikt-kulturel organisation - præcis som Frankrig er det, Tyskland, Danmark. Der er noget mere solidt ved nationalstaterne.

En af visionerne om EU som en udenrigspolitisk aktør er, at det ikke vil opføre som en nationalstat, et imperium eller noget i den retning, men at det i stadigt vil tjene som en model for internationalt samarbejde - i den olympianske ånd, som du taler om. Så når du siger at der ikke er noget ideologisk, kulturelt eller moralsk indhold - well, så ER dét indholdet! Idéen om internationalt samarbejde - at vi kan arbejde os ud af vores uoverensstemmelser.

KM: Præcis. Det ord, du måske bør bruge her, er: *aspirational* [higende, stræbsom, ambitiøs]. Det, den Europæiske Union består af, er en slags *higen efter de høje principper* [an aspiration to high-mindedness.]

I det at tale om aspirationen ligger, at man ikke opnår den ambition - og at den ikke kan opfyldes?

KM: Nej. Jeg er ikke sikker. Jeg tror ønsket går ud på, at 'I alle konflikter skal vi have *fredsprocesser*. Og hvor soldater end er involveret, skal de være fredsbevarende'. Grænserne for den type tænkning er givet af situationer som Israel-Palæstina; Nordirland; baskerne og så videre - måske Cypern. Der er reelle uoverensstemmelser, som ikke rigtigt kan løses på den måde. Vi ser vist flere og flere beviser på, at soldater som i for høj grad er underlagt meget streng kontrol for, hvornår de må skyde osv. for det første ikke er særlig effektive - fordi der ikke er meget, de kan stille op overfor guerilla-taktikker. Og dertil kommer, at de ofte bliver korrumperet og opfører sig ganske skidt. Jeg prøver her at konkretisere et aspekt af det, jeg ville kalde EU's stræben efter moral [aspirational moralism of the European Union]. Et andet aspekt vil handle om stemmeafgivning i FN - og der vil EU, som en bureaukratisk organisation der har ligheder med bureaukratiet i FN, vil være meget indstillet på at internationalisere og bureaukratisere kontrollen over fx maritim jura. Man ville prøve at få fingrene i planeterne, hvis det skulle blive en realistisk mulighed! Modellen vil måske være den fælles landbrugspolitik - eller den fælles fiskeripolitik. Dvs.: med udgangspunkt i central planlægning, snarere end ejendomsret eller noget i den retning.

I det billede er EU ikke en konkurrent eller rival til USA men snarere: en impotent organisation som - via det internationale samfund, den vilde vækst i internationale regler osv. - forhindrer USA i at handle?

KM: Ja. Det er præcis rigtigt. Men det skal betinges af, at EU i øjeblikket har meget lidt magt - næsten ingen militærmagt sammenlignet med USA, som er *den eneste* militærmagt. EU har meget stærke antiamerikanske tendenser allerede. Hvis det endelig får en forfatning og bliver tilstrækkeligt forenet til at se ud som en enkelt stat, vil det sandsynligvis - i løbet af den næste generation eller deromkring - udvikle ambitionen om at modbalancere USA, konkurrere med USA og muligvis komme ind i ganske direkte konflikt med USA. Det er bestemt en ambition, som mange tidligere eksponenter har haft.

Så i fremtiden vil Europa ikke ønske at spille 'Venus' overfor USA's 'Mars' - men udfordre USA på egen hånd?

KM: Ja. Det ville ikke overraske mig. Det eneste, jeg kan sige, er, at der er tendenser i Europa som ville føre i den retning. I øjeblikket er al retorikken om Europa af den type, jeg har beskrevet, men det er sikkert at disse ting forandrer sig over tid. Jeg tror at internationalisme er helt i stand til at udvikle sin egen magt, før eller siden, og hvis man var i besiddelse af den magt ville man slå hårdt ned ikke mindst på mindre lande, som man ville være i stand til at mobbe. Al denne *high-mindedness* skal man ikke tage for alvorligt - der ligger lidt alvorligere ting bag [slightly sinister things] - men jeg ønsker ikke at gøre dette til melodrama.

5. Verdens forkrøblede stats-system

Den pointe om små lande peger i retning af nationalstaten og suveræniteten - emner, der er tæt forbundne med princippet om national interesse, som du er inde på i artiklen. Der er et spørgsmål i øjeblikket om hvem, der bekræfter, og hvem, der benægter national suveræniteten. Nogle ser Irak-invasionen som et brud med national suveræniteten, fordi idéerne om en Ondskabens Akse; intervention osv. viser at USA ikke viser respekt for andre landes suveræniteten [se interviewet med Chris Caldwell i RÆSON, Marts 2003]. Således at ALLE nu faktisk er for overskridelse af suveræniteten - men spørgsmålet er: med hvilke midler!

KM: [ler] Det er et snedigt argument! Det er bestemt rigtigt at der er en kontrovers, hvor man sætter menneskeheden og indgriben på den ene hånd mod den national suveræniteten på den anden. Uenigheden er endnu ikke blevet skærpet, fordi de eneste tilfælde for humanitær intervention er stater, som du ikke kan tage helt alvorligt som suveræne nationalstater. Irak ----

Jeg troede du ville nævne Frankrig.

KM: [ler] Nej da! Det er ikke sandsynligt at nogen vil prøve at lancere en humanitær intervention mod Frankrig!

Er det sandt? Det vil komme som en skuffelse for visse personer.

KM: [ler] *Well, yes.* Men min pointe er: Irak er ikke et land, du kan tage mere alvorligt end fx Uganda. Serbien er muligvis et lidt mere uigennemskueligt tilfælde - den sag rejste lidt mere alvorlige spørgsmål. Men humanitær intervention er en tiltagende doktrin, fordi efter 1945 var den eneste model, efter hvilken du kunne afkolonisere og organisere det internationale samfund: den europæiske nationalstat. Og alle mulige bittesmå enheder - stillehavsøer, fx, eller stammeområder i Afrika, blev ting, man kunne kalde stater - som virkelig havde næsten intet at gøre med hvad europæere vil betragte som en rigtig liberal-demokratisk stat. Så vi har en slags *forkrøblet stats-system*, over en ganske stor del af verden, og doktrinen om humanitære interventioner formodes alene at være relevant her. På den anden side er det ganske sandsynligt at hvis doktrinen får fart på VIL den blive et angrebsinstrument rettet mod den nationale suveræniteten - præcis som FN's Menneskerettighedskommission er blevet det overfor fx briternes behandling af IRA-fanger i Nordirland. Eller fx i Australien, hvor man lovgav om obligatorisk fængsling af tyve, og mange

mennesker påkaldte FN-kommissionen: Idéen var, at FN ville have en eller anden slags autoritet over hvorvidt Australien kunne lovgive på måder, der kunne ses som en overtrædelse af menneskerettighederne.

Er det et essentielt komponent i de stater, vi kan og bør tage alvorligt, at de har liberalt demokrati?

KM: Det er liberalt demokrati *samt magt*, ikke? For jeg tror ikke vi vil betragte Kina som et liberalt demokrati, men der er ingen tvivl om at vi skal tage det - og selvfølgelig *tager* det - ganske alvorligt. På en vis måde er lande som Kina aldeles rigtige lande, for i hvert fald i øjeblikket ved deres regering hvad den gør, og hvis den siger den vil gøre noget fører den det ud i livet.

Der er et element af tilregnelighed og forudsigelighed?

KM: Der er et element af tilregnelighed - dette er et af de kriterier, som Udenrigsministeriet [the Foreign Office] altid har anvendt, når man skulle afgøre hvornår nye regimer skulle anerkendes: Har de kontrol over landet?

Hvilket fører os tilbage til Frankrig!

KM: Nu er det faktisk sådan at jeg holder ganske meget af franskmændene! Lad mig lige gøre dette ganske klart: jeg kan godt lide europæiske lande, og selvom jeg er meget skeptisk når det kommer til EU-kommissionen er jeg stærk tilhænger af at have de tættest mulige relationer til alle europæiske lande.

6. Storbritannien på verdensscenen

Lad os sige at forfatningen bliver afvist ved en folkeafstemning i Storbritannien. Hvis Storbritannien skulle forlade EU - eller i hvert fald: have en løsere forbindelse til Unionen (Storbritannien ville ikke være det eneste land med særstatus - Danmark er i en lidt lignende position--)

KM: Lidt lignende, ja.

Hvilken slags rolle ville du da se for Storbritannien? Nogle vil sige, "Se på Irak! Det, vi har set det sidste halvandet år, er fundamentalt at Storbritannien IKKE kan opnå noget på verdensscenen på egen hånd!" Hvad ville være Storbritanniens rolle i verden hvis man afkoblede sig fra Europa?

KM: Well, det er en ganske stor økonomi - den femte-sjette største i verden, med vigtige handelsforbindelser. Et land med traktater med masser af lande. I hvert fald i øjeblikket har man en plads i Sikkerhedsrådet. Man kan sige at landet får en del respekt - vi lever stadig i en vis grad på vores moralske kapital fra Anden Verdenskrig. Storbritannien er, som Amerika, en slags 'rettighedsdemokrati' - vi står for ting, folk har det med at sætte pris på. Landet er åbenlyst ikke en stormagt, men på den anden side kan det gå konstruktivt ind i visse brændpunkter - som fx Sierra Leone, og forhindre dårlige ting. Så jeg tror ikke at situationen ville være stort anderledes: Storbritannien er ikke en stormagt - men Danmark er jo ikke en

stormagt og I spiser jeres bacon hver morgen og nyder livet!

Jeg er taknemmelig for sammenligningen, men det er indlysende at Storbritannien har et langt større manøvrerum. I hvor høj grad ville Storbritanniens politik rette sig mod Amerika? Ville man betragte sig som en 'junior-partner' med et særligt ansvar?

KM: "Juniorpartner" er en slags analogi til 'en mindre magtfuld allieret'. Storbritannien har en vis prestige og indflydelse - landet kan fremkalde nogle svar i den amerikanske offentlighed som er ganske anvendelige.

Kan du give os et eksempel?

KM: Det eneste jeg lige tænkte på var at Tony Blairs popularitet og støtte er en ganske vigtig faktor i amerikansk indenrigspolitik. Intet land i verden har nogen synderlig høj profil i USA, men irerne har deres folk i Boston og New York; der er jøder og nu muslimer. Storbritannien kan også spille en rolle i USA's offentlige opinion, og det *er* et land hvor den offentlige mening har en ganske stor betydning. Vi har en vis prestige. Så det er ikke kun et spørgsmål om de militære forhold - med Storbritannien som en 'junior-partner' i alliancen. Storbritannien deltager også som en slags stedfortræder i den amerikanske politiske diskussion - og kan gøre det ganske godt.

Når du spørger, 'hvad er Storbritanniens rolle i verden', husker jeg Tristram Garel Jones, som på et vist tidspunkt tog sig af europæiske forhold for Udenrigsministeriet under den konservative regering. Han var meget optaget af hvad han kaldte 'en plads ved det fineste bord' ['a seat at the top table']. Han havde været ung under Suezkrisen i 1956, hvor briterne og franskmændene ikke havde kunnet føre deres politik igennem fordi amerikanerne ganske simpelt havde blokeret dem - og i hans modne politiske liv havde han set Falklandskrigen, hvor han mente at Storbritannien havde en langt mere succesfuld plads i verden og kunne agere med større held, fordi vi var en del af EU. Jeg tror ikke det er særligt sandsynligt - fordi vi var stærkt afhængige af amerikansk hjælp i Falklandskrigen. Men min pointe er, at når du spørger til Storbritanniens rolle i verden er det et spørgsmål, som *aktiverer de politiske klasser i landet*. De vil gerne have en plads ved det øverste bord og deltage i at træffe beslutninger af den her type. Jeg ved ikke af, at det er noget der bekymrer de fleste (andre) mennesker.

7. Hvis olympianerne taber folkeafstemningen

Når EU-forfatningen kommer til folkeafstemning i Storbritannien vil vi se Tony Blair, de Liberale Demokrater og de pro-europæiske Tory'er gøre det, de aldrig rigtigt har været nødt til at gøre før: at sige til offentligheden, "Dette er vigtigt. Og det er vigtigt af disse grunde..." Alle opinionsundersøgelser tyder på, at det bliver en meget svær opgave.

KM: Det ser ud til at det vil mislykkes, ja.

Før du kommer ind på dine egne grunde, hvilken slags debat vil det blive? Hvilken slags kampagne?

KM: På den ene side vil dem, der er for den europæiske forfatning sige: 'Hvis ikke vi støtter den vil vi blive *marginaliseret*; vi vil nok være nødt til at forlade EU og vi vil være---' og tidligere har dette ord været specielt dødbringende - '*isolerede*'. Jeg forstår det ikke, men det ser ud til at have en vis indflydelse på mange mennesker, som frygter at Storbritannien vil blive isoleret. Jeg synes selvfølgelig det er totalt absurd.

Så på den ene side vil det være et melodramatisk argument: At dette er vores 'sidste chance'. Det er en ny anden version af at 'Toget kører ud fra perronen! Vi må stå på så vi ikke bliver ladet tilbage!'

På den anden side vil vi se argumentet om at vi ikke ønsker at miste vores *selvbestemmelse* - jeg vil naturligvis lægge vægt på konkrete ting som at vi ikke ønsker at betale skat til en autoritet, som ikke skal stå til ansvar overfor os. EU har vi nærmest ingen kontrol over - Storbritannien udgør omtrent 12-15% af befolkningen. Her bliver en stor del af retorikken sat ind. Ved afstemningen i 1975 viste opinionsundersøgelserne i den tidlige del af processen at ganske mange mennesker var imod - jeg tror det var flertallet. Men kampagnen begyndte at lave om på det - folk stemte for: faktisk stemte *jeg* for, og masser af andre mennesker stemte for, fordi vi allesammen var for forbindelser til Europa, frihandel, al den slags. Det gik ikke op for os hvad der var ved at ske. Der er nu en langt stærkere fornemmelse af at *de løj for os*. Regeringen fx udsendte dokumenter til offentligheden, der fastslog: 'Storbritanniens suverænitet bliver slet ikke berørt!' Hvad vi tilsluttede os var det europæiske Fællesmarked - det hele handlede om *frihandel*. Senere, da det kom til Maastricht, sagde folk som Heath: 'Men det har selvfølgelig ALTID været en politisk union!' Hvad det da også *var*.

Hvad der har forandret sig mellem 1975 og i dag er, at folk har en meget stærkere fornemmelse af at der er blevet løjet overfor dem i fortiden - og at der *stadig* bliver løjet overfor os. Da den britiske regering prøvede at sige, 'denne traktat er bare en omgang oprydning [a tidying-up exercise]', mener jeg ikke at nogen stolede på dem. Og folkeafstemningen viser jo selvfølgelig at det er *langt* mere end det.

Lad os forestille os at Tony Blair taber en folkeafstemning - og Storbritannien forhandler en anden type status med EU, altså uden at blive ekskluderet. Er det din fornemmelse at Blair og dem, du kalder 'olympianerne' i London, i en sådan situation ville arbejde videre for europæisk integration? Så Storbritannien, på trods af at have afvist forfatningen, fortsat bliver trukket langsomt mod Europa – og stadig er 'ombord på toget'?

KENNETH MINOGUE [KM]: Hvis Storbritannien siger nej til den foreslåede forfatning ved en folkeafstemning ville dem, der ønsker et tættere forhold til Europa, bestemt fortsætte med at bringe os nærmere på enhver måde de kunne – fordi dette er noget i retning af en *religion*. Der er folk i Storbritannien, som føler at vores eneste frelse ligger i at blive europæere. Jeg tror ikke der er mange af dem – de fleste mennesker er mere pragmatiske, men der er ingen tvivl om at det er en stærk lidenskab, og det er derfor det forekommer mig bedst forklaret ved at se tilbage på *Germanophiles* i Kejser Vilhelms tid eller kommunister, som ønskede at tage ordrer fra Moskva etc. En af de ting, der har kendetegnet politik de sidste 200 år, er disse ideologiske modeluner – hvor man søger den rene, ideelle model i et andet land: revolutionstidens Paris, kommunisternes Moskva eller Nazi-Berlin. Dette er en meget stærk tendens i Storbritannien og den vil fortsætte.

Igen med risiko for at blive melodramatisk: du siger, at nogle pro-europæere mener der er ting galt i Storbritannien, som kan blive løst ved at man lader sig genføde som europæere!

KM: Ja. Det er nogenlunde sagen. Og de tror at den eneste grund til at folk ikke støtter en tættere – *stadig tættere* – europæisk union er xenofobi. Absurd nok kalder de det: fordomme, snæver egeninteresse – mange negative navne. Men pointen er, at hvis forfatningen skulle blive afvist af Storbritannien er den teknisk død: Den europæiske Union vil fortsætte i sin nuværende form i et år – eller to-tre-fire år – indtil en ny version kan komme på banen og der måske vil kunne komme et nyt forslag om en forfatningsmæssig struktur. Vi vil ganske simpelt bevæge os videre. Det kan være at den politiske energi, som vil blive udviklet ved en folkeafstemning hvor forfatningen smides ud, overføres til den britiske regering. Det ville være nødt til at være en konservativ regering, som så besluttede at den virkelig ønskede et helt andet forhold til Europa. Det er en mulighed. I øjeblikket er det nærmest unævnligt i seriøs britisk politik: ingen diskuterer det offentligt, men jeg tror der findes en del støtte til det rundt omkring og det vil blive ganske vigtigt efter en afstemning.

Den britiske økonomi går ganske godt i øjeblikket – nogle mener at den, ligesom den amerikanske, er stærkere og mere dynamisk end dem på kontinentet. Spiller det nogen rolle?

KM: Det spiller en vis rolle. For mig er det forfatningsspørgsmålet – om suverænitet – der er langt vigtigere. Det er sandt at den Europæiske Union har låst sig fast på en *dirigiste*-model, som sandsynligvis vil holde økonomien nede i en overskuelig fremtid. På den anden side var grunden til at Storbritannien ønskede at gå ind i den Europæiske Union i 60'erne og 70'erne at landets økonomi så ud til at have slået fejl. Jeg mener, Den Europæiske Union er en forening af fiaskoer, ikke? Skabt fordi de fleste europæiske stater havde slået fejl på den ene eller den anden måde under og efter krigen. Storbritannien fik først den fornemmelse af fiasko lidt senere – i 60'erne, da økonomien så ud til at være ekstremt svag. Men så, i de thatcheristiske 80'erne, efter en smule brutal *head-knocking* og en ny økonomisk orientering – begyndte den at rette sig. Den økonomiske selvtillid er livet op igen – og på en vis måde *afhænger* Den Europæiske Union af økonomisk fiasko. Et lille område, som har fantastisk succes, vil ikke være særligt vildt efter at blive en del af et nedadgående imperium – med mindre, selvfølgelig, man som Irland får massiv støtte og kommer ud af foretagendet med overskud.

Er der nogen mulighed for at det ville lykkes for Tony Blair? Ikke at han, men andre ville sige: "Se på Irak! Vi kan ikke gøre ting på den her måde - vi bliver nødt til at være en del af Europa!" Kunne det vinde genklang i befolkningen?

KM: Min krystalkugle blev sendt til reparation i sidste uge - og jeg er ikke sikker på at den helt kan klare den slags spørgsmål! Jeg tror ikke det vil ske, men du ved at i politik *kan* det uforudsigelige finde sted. Jeg tror at de mennesker, der er imod den Europæiske Forfatning er så velorganiserede og så velartikulerede - og, tror jeg, der er så mange af dem af det ikke vil ske. Men Blairs politik er at prøve at skræmme livet af briterne med tanken om, at de ikke længere vil være 'i midten af Europa' [at the heart of Europe] men være isolerede og at alting vil være helt forfærdeligt. Den argumentation *kunne* fange an, men jeg tror det ikke.